До разової спеціалізованої вченої ради у Національній академії внутрішніх справ

ВІДГУК
офіційного опонента на дисертацію Григорчук Олени Юріївни на тему «Адміністративно-правові засади роботи з персоналом в закладах вищої освіти Міністерства внутрішніх справ України», на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність дисертаційної роботи Григорчук Олени Юріївни на тему «Адміністративно-правові засади роботи з персоналом в закладах вищої освіти Міністерства внутрішніх справ України» не викликає сумнівів і заперечень, адже сучасний етап розвитку України характеризується глибокими інституційними, правовими, освітніми та безпековими трансформаціями, що безпосередньо впливають на організацію діяльності Міністерства внутрішніх справ України, його органів і підрозділів, а також закладів вищої освіти, які належать до сфери управління МВС України.

У сучасних умовах заклади вищої освіти МВС України виконують не лише освітню та наукову функції, а й виступають важливими кадровими центрами формування професійного потенціалу органів системи МВС України. Саме від якості добору, розстановки, професійного розвитку, мотивації, оцінювання, психологічного супроводження, соціального і правового захисту персоналу таких закладів залежить спроможність системи МВС України забезпечувати належну підготовку фахівців для виконання правоохоронних, безпекових, управлінських та інших публічно значущих завдань.

Особливого значення обрана тема набуває в умовах реформування правоохоронних органів, європеїзації публічного управління, оновлення освітнього законодавства та трансформації системи відомчої освіти. Прийняття Закону України «Про Національну поліцію», модернізація підходів до підготовки правоохоронців, нормативне закріплення правового статусу закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання об’єктивно зумовили потребу в переосмисленні адміністративно-правових засад роботи з персоналом у ЗВО МВС України.

Водночас кадрова робота у ЗВО МВС України характеризується низкою проблемних аспектів. Йдеться, зокрема, про необхідність чіткого визначення правового статусу атестованого і цивільного персоналу, удосконалення кадрового планування, оптимізації штатної чисельності, добору та конкурсного відбору працівників, організації професійного навчання і підвищення кваліфікації, оцінювання результатів діяльності, формування кадрового резерву, забезпечення психологічного супроводу, академічної доброчесності та службової дисципліни.

Актуальність дослідження посилюється також дією правового режиму воєнного стану. В умовах повномасштабної збройної агресії рф проти України система підготовки персоналу МВС України має бути адаптована до нових безпекових викликів, пов'язаних із документуванням воєнних злочинів, роботою на деокупованих територіях, реагуванням на мінно-вибухові загрози, забезпеченням публічної безпеки в умовах бойових ризиків, кіберпротидією, евакуаційними заходами, міжвідомчою взаємодією та підготовкою кадрів для післявоєнного відновлення держави.

Про актуальність обраного напряму дисертаційного дослідження свідчить також те, що роботу виконано відповідно до Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року; Стратегії реформування державного управління України на 2022–2025 роки та плану заходів з її реалізації; Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як складової сектора безпеки і оборони України на 2023–2027 роки; Стратегії роботи з кадрами в органах правопорядку та прокуратурі на період до 2030 року; Тематики наукових досліджень і науково-технічних розробок МВС України на 2020–2024 та 2025–2029 роки, а також Основних напрямів наукових досліджень Національної академії внутрішніх справ.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, які сформульовані в дисертації, підтверджується належною теоретичною, методологічною, нормативною та емпіричною базою дослідження, критичним аналізом наукових праць, положень чинного законодавства, відомчих нормативно-правових актів, практики організації роботи з персоналом у ЗВО МВС України, а також узагальненням зарубіжного досвіду у сфері правового забезпечення роботи з персоналом в освітніх закладах правоохоронного спрямування.

Григорчук Олена Юріївна чітко визначила об'єкт і предмет дослідження, що дозволило зробити наукову ідею цілісною, обґрунтованою, логічно структурованою та прикладно орієнтованою. Об'єктом дослідження визначено суспільні відносини, що виникають у сфері організації діяльності МВС України, а предметом – адміністративно-правові засади роботи з персоналом в закладах вищої освіти Міністерства внутрішніх справ України.

Досягти належного ступеня обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій вдалося завдяки поєднанню теоретичних знань з практичними особливостями організації кадрової роботи у ЗВО МВС України. З тексту дисертаційної роботи видно, що авторка дотрималася логіки комплексного наукового дослідження, поставила конкретні та чіткі завдання, послідовно розкрила їх зміст і сформулювала висновки, які мають теоретичне та практичне значення.

У результаті проведеного дослідження авторка обґрунтувала адміністративно-правові засади роботи з персоналом у ЗВО МВС України, розкрила генезу системи підготовки персоналу МВС України, визначила поняття та зміст функції роботи з персоналом, систематизувала нормативно-

правове забезпечення відповідної діяльності, дослідила адміністративно-правові й організаційні основи планування роботи з персоналом, оптимізації штатної чисельності, професійного навчання персоналу системи МВС України в умовах воєнного стану, а також запропонувала напрями вдосконалення роботи з персоналом у ЗВО МВС України.

Таким чином, наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані в дисертації, є достатньо аргументованими, теоретично підкріпленими та практично застосовними. Структура та логіка викладеного матеріалу дотримані.

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, полягає в тому, що дисертація є одним із перших комплексних монографічних досліджень, у якому реалізовано теоретико-правовий підхід до формування адміністративно-правових засад роботи з персоналом у ЗВО МВС України із визначенням шляхів реалізації низки праксеологічних завдань в умовах модернізації правоохоронних органів, воєнного стану і післявоєнного відновлення України.

Сформульовано поняття функції роботи з персоналом у ЗВО зі специфічними умовами навчання як врегульованої законодавством системної діяльності уповноважених суб'єктів щодо планування, добору, призначення, адаптації, професійного розвитку, оцінювання, мотивації, соціального і правового захисту, психологічного супроводження, дисципліни та виховання персоналу, спрямованої на належне функціонування відомчого закладу освіти, забезпечення якості освітнього процесу та підготовку кадрів, комплексний зміст якої становлять нормативно-правова, організаційно-управлінська, кадрова, освітня, виховна, дисциплінарна, соціальна, психологічна, інформаційно-аналітична та воєнна-безпекова складова.

Здійснено систематизацію нормативно-правових актів, що регулюють роботу з персоналом у ЗВО МВС України за конституційним, законодавчим, підзаконним, відомчим та інституційним рівнями з формулюванням пропозицій щодо оновлення відомчих положень, уніфікації кадрових процедур, чіткого розмежування повноважень суб'єктів кадрової роботи, посилення правових гарантій професійного розвитку, психологічного супроводу, академічної доброчесності, службової дисципліни, охорони праці та захисту персональних даних працівників, курсантів і слухачів, а також нормативного супроводу реалізації Концепції запровадження трирівневої моделі підготовки поліцейських.

Обґрунтовано теоретичне значення адміністративно-правових засад планування роботи з персоналом у ЗВО МВС України як сукупності нормативно-правових, організаційних та управлінських положень, у яких закріплено: 1) зміст і сутність планування роботи з персоналом; 2) систему та правовий статус суб'єктів планування; 3) принципи, мету, етапи, форми, інформаційні джерела та адміністративно-правові процедури планування, включаючи кадровий аудит, державне замовлення, кадровий резерв, моніторинг, сценарне планування та планування безперервності діяльності в

умовах воєнного стану, із обґрунтуванням доцільності запровадження у системі МВС єдиного відомчого порядку планування роботи з персоналом закладів вищої освіти.

Запропоновано систему критеріїв оцінювання ефективності адміністративно-правового планування роботи з персоналом у ЗВО МВС України, яку становлять: нормативно-правові – узгодженість планування з нормативно-правовими актами, чіткість компетенції суб'єктів планування, процедурність розроблення, погодження, коригування й перегляду планів; організаційні – своєчасність рішень, забезпечення координації дій, взаємодія усіх ланок планування, стабільність циклу та ресурсне забезпечення заходів; кадрово-аналітичні – здійснення кадрового аудиту, обліку, прогнозування кількісної та якісної потреби в персоналі, оцінювання кадрового резерву, професійного розвитку й ризиків кадрового вибуття; оперативно-безпекові – адаптація до умов воєнного стану, врахування безпекових ризиків, забезпечення сценарного реагування, безперервності освітньої, наукової та службової діяльності, моніторинг і своєчасне коригування управлінських рішень.

Визначено адміністративно-правові засади організації професійного навчання та підвищення кваліфікації персоналу системи МВС України в умовах воєнного стану: стратегічність – орієнтацію професійного розвитку на довгострокові потреби системи МВС України, трансформацію правоохоронних функцій і перспективи післявоєнного відновлення; комплексність – урахування освітніх, наукових, службових, психологічних і безпекових складових підготовки; професійну спрямованість – розвиток компетентностей, необхідних для виконання практичних завдань; спеціалізацію – диференціацію змісту, форм і періодичності професійного навчання залежно від правового статусу, посади й функцій працівника; безперервність – систематичне оновлення професійних знань, умінь і навичок персоналу відповідно до змін законодавства, практики діяльності, безпекового середовища та завдань системи МВС України; координацію – узгодженість дій МВС України та ЗВО під час планування та організації професійного навчання; результативність – оцінювання професійного навчання.

Узагальнений зарубіжний досвід правового забезпечення роботи з персоналом в освітніх закладах правоохоронного спрямування (Австрія, Грузія, Естонія, Нідерланди, Польща, США, Фінляндія, ФРН, Хорватія) дозволив обгрунтувати перспективи його використання у підготовці поліцейських за рівнями – базова підготовка (загальна базова підготовка, яку проходять працівники всіх поліцейських служб, та спеціальної підготовки відповідно до кадрових потреб практичних підрозділів і майбутньої спеціалізації) з присвоєнням кваліфікації «поліцейський» (I рівень); спеціалізована підготовка керівного складу поліції середньої ланки (II рівень); підготовка управлінських кадрів вищого керівного складу поліції (III рівень).

Окреслені стратегічні пріоритети модернізації роботи персоналу ЗВО МВС України за умов воєнного стану та післявоєнного відновлення країни

шляхом: прийняття запропонованого проєкту Положення про заклади вищої освіти із специфічними умовами навчання, які належать до сфери управління МВС України та здійснюють підготовку поліцейських, який визначає порядок організації діяльності таких ЗВО, їх структуру, завдання і повноваження, основні права і обов'язки засновника й учасників освітнього процесу, фінансово-економічні відносини та міжнародне співробітництво; систематизації відомчих та інституційних нормативно-правових актів, що регулюють роботу з персоналом; удосконалення кадрового планування, організаційно-штатної роботи, кар'єрного розвитку, кадрового резерву та оцінювання результатів діяльності персоналу; модернізації добору, конкурсного відбору й призначення працівників; розвитку професійного навчання, наукове забезпечення, підвищення кваліфікації, післядипломної освіти, службової підготовки та безперервного професійного розвитку; посилення психологічної підтримки, мотивації й соціального захисту персоналу; цифровізації кадрових процесів із запровадженням інтегрованої цифрової кадрової системи; забезпечення доброчесності, запобігання корупційним ризикам і формування службової етики; посилення взаємодії ЗВО з практичними підрозділами, Департаментом персоналу МВС України, органами-замовниками, випускниками й науково-педагогічними працівниками; розвитку міжнародної співпраці, імплементації зарубіжного досвіду

Отже, роботі притаманна наукова новизна, порушено низку недостатньо висвітлених у вітчизняній юридичній науці проблем, розв'язання яких дозволить удосконалити адміністративно-правове регулювання роботи з персоналом у ЗВО МВС України.

Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації не викликає жодних сумнівів. Вони логічно випливають із тексту дисертаційного дослідження та базуються на власних судженнях авторки, зібраних матеріалах, їх аналізі та узагальненні.

Методологічну основу роботи становить сукупність загальнонаукових і спеціальних методів пізнання. Зокрема, використано діалектичний, історико-правовий, формально-логічний, логіко-семантичний, системний, структурно-функціональний, порівняльно-правовий методи, а також методи аналізу і синтезу, моделювання та прогнозування. Їх застосування дозволило розглянути роботу з персоналом у ЗВО МВС України як складне адміністративно-правове явище, що розвивається під впливом реформування правоохоронної системи, оновлення законодавства, трансформації відомчої освіти та умов воєнного стану.

Емпіричну базу дослідження становлять систематизовані статистичні матеріали про результати роботи МВС України за 2016–2025 роки; зведені дані опитування 55 працівників Департаменту персоналу й Департаменту освіти, науки та спорту МВС України, 128 працівників кадрового

забезпечення НПУ з усіх регіонів країни, 155 співробітників Національної академії внутрішніх справ; аналітичні звіти щодо основних результатів роботи з персоналом ЗВО МВС України, а також власний досвід авторки у відділі кадрового забезпечення Національної академії внутрішніх справ.

Використання такої методологічної та емпіричної бази забезпечило належний рівень достовірності, репрезентативності й аргументованості сформульованих у дисертації положень і висновків.

Повнота викладення наукових результатів в опублікованих працях здобувача.

Основні результати дисертаційного дослідження викладено в дев'яти наукових публікаціях, серед яких шість статей – у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових з юридичних наук, три тези наукових доповідей на науково-практичних конференціях і круглому столі.

Перелік наукових праць здобувачки й аналіз їхнього змісту засвідчують, що наукові результати, висновки та рекомендації дисертаційного дослідження досить повно викладено у вітчизняних наукових фахових виданнях, пройшли належну апробацію на науково-практичних заходах і відповідають основним положенням дисертації.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Позитивно оцінюючи актуальність проведеного дисертантом дослідження, наукову новизну, обґрунтованість і достовірність, належний теоретичний рівень і практичну значущість його результатів, слід висловити певні зауваження щодо окремих положень роботи, які, наш погляд, носять дискусійний чи спірний характер, або є хибними. Окремі питання предмету дослідження, на погляд офіційного опонента, не знайшли свого належного висвітлення у дисертації, інші потребують певних уточнень та додаткової аргументації автора:

1. Дисертанткою слушно наголошено на істотному впливі повномасштабної збройної агресії рф проти України на зміну функціонального навантаження системи МВС України. Водночас окремі положення щодо воєнно-безпекового змісту підготовки персоналу могли б бути розкриті більш предметно. Зокрема, бажано було б докладніше показати, які саме нові службові, правоохоронні, безпекові та організаційні завдання поліцейських в умовах воєнного стану мають бути враховані під час оновлення освітніх програм, професійної підготовки, службового виховання та психологічної підготовки персоналу у ЗВО МВС України.

2. У дисертації проведений аналіз категорій «кадрове забезпечення», «кадрова політика», «управління персоналом», «кадрова робота» та «робота з персоналом» (підрозділ 1.2 дисертації), що загалом є важливим для формування понятійно-категоріального апарату дослідження. Водночас, на думку опонента, потребує додаткового уточнення співвідношення зазначених понять, оскільки у науковій літературі та правозастосовній практиці вони

нерідко використовуються як суміжні або частково тотожні. Доцільно було б чіткіше показати, чому саме категорія «робота з персоналом» обрана дисертанткою як базова для цього дослідження, а також у чому полягає її відмінність від ширших управлінських категорій кадрової політики й управління персоналом.

3. Нормативно-правове забезпечення роботи з персоналом у ЗВО МВС України в роботі розглянуто як багаторівневу систему правового впливу, що охоплює конституційний, законодавчий, підзаконний, відомчий та інституційний рівні. Водночас, на думку опонента, доцільно було б більш чітко визначити роль саме адміністративно-правових норм у цій системі, оскільки регулювання відповідних відносин одночасно пов'язане з освітнім, трудовим, службовим, дисциплінарним і соціальним законодавством. Крім того, потребує додаткового обґрунтування значення Положення про вищі навчальні заклади МВС 2008 року, яке, попри очевидну потребу оновлення, продовжує виконувати функцію базового відомчого акта у сфері організації діяльності ЗВО МВС України

4. У роботі належно висвітлено організаційні заходи з оптимізації розподілу й ефективного використання штатної чисельності персоналу ЗВО МВС України. Водночас оптимізація не повинна ототожнюватися зі скороченням посад. Зокрема, доцільно було б повніше розкрити, які саме організаційно-правові інструменти мають запобігати ситуативному або формальному скороченню персоналу без належного обґрунтування. Окремої уваги потребують запропоновані паспорт штатної спроможності структурного підрозділу, постійна комісія з організаційно-штатного розвитку, компетентнісні профілі посад, цифровий облік вакансій, навантаження і кадрових ризиків, а також оцінювання наслідків реалізованих організаційно-штатних змін.

Однак, наведені зауваження містять суб'єктивне бачення опонента та носять рекомендаційний характер стосуючись дискусійних питань, певної неповноти та непослідовності розгляду окремих положень наукової праці і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження.

Відсутність порушень академічної доброчесності

Проведений аналіз тексту дисертації свідчить про відсутність порушення авторкою вимог академічної доброчесності. У роботі наявні посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримано вимоги норм законодавства про авторське право; надано достовірну інформацію про результати наукової діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

У праці не виявлено ознак академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. Тема дослідження є актуальною, обґрунтування чого є достатнім. Висновки і рекомендації мають достатній рівень наукової новизни, а також репрезентують вирішення поставлених у роботі завдань.

Таким чином, дисертація Григорчук Олени Юріївни на тему «Адміністративно-правові засади роботи з персоналом в закладах вищої освіти Міністерства внутрішніх справ України» є самостійним завершеним науковим дослідженням, у якому отримані нові науково обґрунтовані результати, спрямовані на вирішення наукового завдання, що має істотне значення для розвитку науки адміністративного права.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам

1. Дисертаційна робота *Григорчук Олени Юріївни на тему «Адміністративно-правові засади роботи з персоналом в закладах вищої освіти Міністерства внутрішніх справ України»*, подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», є комплексним, цілісним, завершеним науковим дослідженням, у якому отримано науково обґрунтовані результати, що відрізняються новизною в постановці й вирішенні адміністративно-правових задач в умовах реформування правоохоронної системи, модернізації відомчої освіти, дії правового режиму воєнного стану та післявоєнного відновлення України.

2. Дисертація «*Адміністративно-правові засади роботи з персоналом в закладах вищої освіти Міністерства внутрішніх справ України*» за актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною значимістю здобутих результатів відповідає спеціальності 081 – Право та вимогам «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2016 р. № 261, наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» і «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її авторка – **Григорчук Олена Юріївна** – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент –
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
Донецького державного університету
внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент **Олена НАЗИМКО**